

Ady Endre: MIDÁSZ KIRÁLY SARJA

Susogó nádak mezejében járok,
Királyi bottal csapkodok kevélyen
És zúg a nádas csúfondáros mélyen,
Királyi bottal valamerre járok.

Értem a titkot, a nádi beszédet,
Susog a nádas s én messzekiáltok:
Nádi világ, ím, megjött a királyod,
Midásznak sarja szállott, ím, elébed.
S bármint kacagtok léha, lenge nádak;
Hódolni fogtok új Midász királynak,
Hódolni fogtok bizonyosan nékem.
Mert szent az őszám, szent királyi trónom:
Ősömet áldom, trónomat megóvnom
Itt, a susogó nádak mezejében.

Hallod-e, nádas? Be szép a világ itt.

Áldalak, nádas, óh, áldalak, Élet.
Szépségedért, mely a vaknak világít;
Nyugalmadért, mely keresi a harcot,
Igazedért, mely süket fülbe harsog.
Áldom én mindazt, amit te adsz, Élet,
Nagy gyávaságod, mely kifog a hősön
S áldom Midászt: én számárfüles őszám.

Óh, király-őszám, be szép dolog élni
Számárfüllel és őszám királyi bottal,
Lelkendező, bolond, részeg robottal.
Óh, király-őszám, be érdemes élni
Itt, a susogó nádas mezejében.

Áldalak újra, hálásan, kevélyen,
Minden kis percért, amelyben örültem
És kacaghat itt a nádas körültem:
Úr és vidám lesz Midász sarja itten,
Kacagj csak nádas, én hiszek a hitben.

Akárhogy is, de gyönyörű a reggel,
Mely jönni fog majd hírrel, győzelemmel,
Szépek a dalok, melyek fognak zengni
És érdemes lesz őszámjéve szeretni
A csókos asszonyt, ki majd eljön értem.
Szépek a vágyak, az álmok, a tettek,
A csókok, melyek ezután születnek
S szent vagyok én e részeg mámor-vérthen.

Az el nem dalolt csodaszép daloknak,
A sohsem csókolt csókos asszonyoknak,
A csak álomban élő büszke tetteknek,
A szép holnapnak, meg nem érkezettnek
Vagyok királya, vagyok büszke hőse,
Aki útálja a mát, ezt a holtat,
Kinek az álma a szent, titkos Holnap
S a számárfüles Midász volt az őse.

*

A Számárfülű Midász király

Valamikor réges-régen – így mesélik a görög mesemondók – élt Kis-Ázsiában egy Midasz nevű király. Történt egyszer, hogy a király szolgái elfogtak egy embert, aki egy kissé pityókás állapotban volt, és a király elé hurcolták. A kihallgatáson ez az ember azt állította, hogy ő Bakkhosz istennek, a szőlő és a bor istenének szolgája. Midasz király erre megrémült, hogy talán magára vonja a hatalmas boristen haragját. De Bakkhosz szolgája így szólt:

– Ha szabadon bocsátasz, megígérem neked, hogy az én uram, Bakkhosz, minden kívánságodat teljesíti. Mondd meg hát, mit kívánsz, és én megígérem, hogy minden kívánságod teljesül.

Midasz király mohó volt és kapzsi. Mit is kívánhatott az ilyen ember? Természetesen kincset, gazdagságot, aranyat, ezüstöt, hogy ő legyen a leggazdagabb ember a világon. Így felelt a szolgának:

– Azt kívánom, hogy minden, amihez hozzáérek, nyomban arannyá változzék.

A szerencsétlen! Nem is tudta, hogy mit kíván!

A következő napokban Midasz király kívánsága egyre-másra teljesedett: ha letört a bokorról egy ágat, arannyá változott; ha fölemelt egy göröngyöt, arannyá változott; ha leszakított egy kalászt, arannyá változott. Ha végigsimította kezével a sárga búzakaralásokat, az egész vetés aranyban ragyogott. Ha megszemlázott, és királyi kertjében almát szakított a fáról, az alma is arannyá változott. Ha bement palotájába, és megfogta az ajtó kilincsét vagy az ajtót, az bizony mindenestül arannyá változott. Bent a palotában, mikor ebédhez készült, megmosta kezét, mire a víz is aranyvízzé változott. Azután asztalhoz ült, jöttek a szolgák, hozták a pompásabbnál pompásabb ételeket: a király kivett az aranytálból egy darab kenyeret, az is arannyá változott, a pecsenye, a gyümölcs, a sütemény, minden színarannyá változott. Így aztán a király éhesen kelt föl az asztaltól.

Három napja éhezett már a király, amikor kétségbeesésében elment Bakkhosz isten oltárához, kecskebakot áldozott a nagy hatalmú istennek, és könyörgött hozzá, hogy oldozza fel az esztelen kívánsága miatt rászakadt átok alól. Ekkor a szentély sötétjéből szózat hangzott fel.

Nyilván a főpap beszélt a bor istenének sugallatára:

– Menj végig a nagy folyó mentén egészen a forrásig, mártsd a forrásba fejed, mosd végig testedet, és akkor megszabadulsz az oktalan kívánságod miatt rád szakadt átkos varázslattól.

Midasz király meghallgatta Bakkhosz isten intelmét, megfürdött a forrásban, s az levette róla a mindent arannyá változtató varázslatot.

Midasz király békében éledgett, és nem áhítozott többé annyi aranyra, mint annak előtte.

Történt azonban, hogy Marszűasz, egy kis-ázsiai pásztor, aki pompásan tudott furulyázni, versenyre állt ki Apollónnal, a művészetek istenével, és azt merte állítani, hogy az ő furulyázása sokkal szebb, sokkal különb, mint Apollón lantjátéka. Mivel ez a Marszűasz a király pásztora volt, Midaszt kérte fel döntőbírónak ebben a zenei versenyben. Midasz király –

szerencsétlenségére – Marszűaszt ítélte győztesnek, mivelhogy neki jobban tetszett az ázsiai pásztorfurulya, mint a görögök lágy lantmuzsikája. Apollón azonban isten volt, tehát megbosszulta magát: Marszűaszt megnyúzta, Midasz királynak pedig számárfület növesztett.

Midasz király most már másodszor lett boldogtalan életében. Először azért bűnhődött, mert túlságosan éhezett az aranyra, másodszor pedig azért, mert őszintén megmondta a véleményét az isten muzsikájáról. Igen ám, de ez a két számárfül nagyon súlyos büntetés volt. Sapkát húzott ugyan, és így rejtegette szőrös, nagy fülét, de borbélya előtt, aki nyírta és borotválta, mégiscsak le kellett vetnie süvegét. Így hát a borbély megtudta a nagy titkot, hogy Midasz királynak számárfüle van.

A király nemcsak dúsan megajándékozta a borbélyt, hogy hallgatásra bírja, hanem szinte

könyörgött is neki, hogy őrizze meg a titkát, máskülönben alattvalói kikacagják. Csakhogy a borbélyok mindig is nagyon beszédes és fecsegő emberek voltak, nem csoda hát, hogy Midasz király borbélyja sem tudta magában tartani a nagy titkot. Szeretett volna hallgatni, hiszen a király bőségesen megfizette érte. De akárhogy erőlködött is, nem tudta a bögyében tartani, mindenképpen kikíváncozott belőle. Kiment hát a mezőre, nagy gödröt ásott, abba súgta bele, hogy Midasz királynak számárfüle van, s utána nyomban betemette a gödröt. Azt hitte, hogy ezzel a titkot is mindörökre eltemette.

Az ám, csakhogy a gödör fölött tavaszra kinőtt a sás. A sás levelei minden kis szellőre megrezegnek, és susogni kezdenek, és ezek a sáslevelek folyton azt susogták, hogy Midasz királynak számárfüle van.

Így aztán az egész ország megtudta Midasz király szégyenét.